

BIJZONDERE WAARNEMINGEN EN VONDSTEN

Een uitgestorven 'Klompvoet' terug van weggeweest

Dieker, J.F.M. 1999. An extinct 'clubfoot' (*Cortinarius calochrous*) rediscovered. *Coolia* 42(3): 186-187.

Op 22 september 1998 ontdekte ik achter kasteel Huize Voorst bij Zutphen 15 paddestoelen die bij nader onderzoek met Moser (1983) in te delen waren bij het ondergeslacht *Phlegmacium* van de Gordijnzwammen. Deze groep wordt gekenmerkt door een kleverige hoed en droge steel. Met een paar vraagtekens lukte het mij nog in de sectie *Calochroi* te komen, alwaar ik het spoor bijster raakte in de keuze tussen een vijftiental (onder)soorten.

Nico Dam heeft de soort op naam gebracht als *Cortinarius calochrous* (Fraaie gordijnzwam). Dat het 'fraaie' gordijnzwammen zijn moge blijken uit de volgende beschrijving. De in jong stadium halfbolvormige en later gewelfde, kleverige hoeden met een doorsnede van 3 tot 10 cm zijn goudbruin met aan de rand een olijftint. De lamellen zijn in jong stadium duidelijk paars en bij rijping van de sporen worden ze bruin. De droge steel heeft ongeveer dezelfde kleur als de hoed en is in de lengte vezelig gestreept. De steeltop heeft in jong stadium een paarse kleur. De steel verbreedt zich aan de basis tot een gerande, spits eindigende, forse knol. De rand van de knol is door velumresten geel gekleurd.

Een mooie afbeelding in kleur van deze soort staat in Michael et al., 1981. De Duitse naam Rosablättriger Klumpfuß geeft goed het kenmerk van de steelvoet weer. De aanduiding van de roze kleur van de lamellen van jonge vruchtlichamen spoort niet met de paarse kleur van deze vondst. Op grond van dieper gekleurde lamellen wordt een aantal verwante taxa (variëteiten) onderscheiden (mededeling N. Dam), hetgeen de afwijkende lamelkleur verklaart.

De sporen waren amandelvormig en fijn ruw. De sporenmaat bij 10 sporen varieerde van 9,2-12,5 x 5-6,2 μm .

Volgens het 'Overzicht' (Arnolds et al., 1995) was de soort uiterst zeldzaam en is ze nu uitgestorven. Ze vormt ectomycorrhiza met Beuk op enigszins kalkrijke grond. Er zijn drie variëteiten, waarvan slechts de variëteit *calochrous* uit ons land bekend is. De groep bij Huize Voorst stond onder fors uitgegroeide beuken aan de rand van de slotgracht. De grond was bezaaid met beukennapjes, maar er lag weinig blad. De meeste bladeren waaien er weg en komen in de slotgracht of andere lage delen van het terrein terecht. De bodem bestaat uit lemig zand en bevat vermoedelijk kalk. De vraag of deze fraaie paddestoel hier jarenlang onopgemerkt aanwezig is geweest of zich er dit jaar voor het eerst zo rijkelijk vertoonde, is niet meer te beantwoorden. Het is spannend vanaf nu de ontwikkeling van deze bijzondere fraaie en zeldzame gordijnzwam op deze groeiplaats te volgen.

Literatuur

- Arnolds, E., Kuyper, Th.W., Noordeloos, M.E. (red.). 1995. Overzicht van de Paddestoelen in Nederland. Uitgave Nederlandse Mycologische Vereniging, Wijster.
- Michael, E., Hennig, B., Kreisel, H. 1981. Handbuch für Pilzfreunde, Band IV, 2e Afl., Gustav Fischer Verlag, Stuttgart.
- Moser, M. 1983. Die Röhrlinge und Blätterpilze, 5. Aufl. In H. Gams, Kleine Kryptogamenflora. Band IIb/2. Gustav Fischer Verlag, Stuttgart.

Jan Dieker, Zutphen

Nogmaals de Cedergrondbekerzwam

Adema, J.P.H.M. 1999. *Geopora sumneriana* revisited. *Coolia* 42(3): 187.

Naar aanleiding van mijn artikel over de Leidse paddestoelen (Adema, 1999) kreeg ik op 20 februari 1999 een melding van een mede NMV-lid, André Biemans, over bekerzwammen aan de Mariënpoolstraat te Leiden. (Tweede zijstraat van de Rijnsburgerweg vanaf het Centraal Station). Omdat er een ceder in de buurt staat vermoedde André dat het wel eens Cedergrondbekerzwammen konden zijn. Ondanks het bar en boze weer ben ik zondagochtend naar de plek in kwestie gefietst om er naar te kijken. Inderdaad bleek André zijn vermoeden juist: op het overpad tussen twee panden stonden op cederstrooisel een stuk of 5 Cedergrondbekerzwammen, *Geopora sumneriana*. De paddestoelen staan hier al voor het derde achtereenvolgende jaar. Mijn vermoeden naar aanleiding van de vondst in de Hortus dat er onder ceders in de stad vaker Cedergrondbekerzwammen gevonden moeten kunnen worden, is dus uitgekomen.

De ceder aan de Mariënpoolstraat staat achter een grote schutting. Vermoedelijk staan er daar in de tuin onder de boom nog wel meer exemplaren, maar helaas was de bewoner van het betreffende pand niet thuis. Aan de Rijnsburgerweg staan overigens opvallend veel ceders in de voor- en achtertuinen, dus wie weet zijn er nog meer bekerzwammen te vinden. Helaas leverde onderzoek van de ceders in de voortuinen, voor zover ik die goed kon bekijken, geen nieuwe vondsten op.

Zondag 21 maart 1999 raakte ik tijdens mijn werk in Naturalis in gesprek met een echtpaar uit Dordrecht. In hun tuin in Dordrecht (Cirkel 27) hadden ze een ceder en daaronder stonden grote bekerzwammen. Bij het zien van een foto van de Cedergrondbekerzwam zeiden ze resoluut dat het die soort betrof.

Het toenemende aantal vondsten van *Geopora sumneriana* in de Randstad (zie ook Van den Bergh, 1999) maken nieuwsgierig naar wat elders in ons land onder ceders te vinden is. De toename van deze oorspronkelijk zuidelijke soort zou te maken kunnen hebben met het stijgen van de gemiddelde temperatuur in onze streken.

Literatuur

- Adema, J.P.H.M. 1999. Paddestoelen in Leiden. *Coolia* 42: 21-31.
- Bergh, F.A. van den. 1999. Voorjaarspaddestoelen in tuinen. *Coolia* 42: 38-41.

Hans Adema, Leiden